

високих температур, дефіциту опадів і низької вологості створює сприятливі умови для виникнення пожеж.

Сучасні кліматичні зміни сприяють зростанню частоти та інтенсивності пожеж, що потребує вдосконалення систем моніторингу, прогнозування та попередження. Ефективне управління пожежною небезпекою можливе лише за умов комплексного врахування кліматичних і антропогенних факторів.

Список використаних джерел

1. Climate Change 2023: Synthesis Report / Intergovernmental Panel on Climate Change. Geneva : IPCC, 2023.
2. Rabalais N. N. et al. Hypoxia in coastal ecosystems. Biogeosciences. 2010.
3. Микитин В. Лісові пожежі та їх попередження. Київ, 2018.
4. Державне агентство лісових ресурсів України. Офіційні матеріали. Київ, 2023.
5. State of the Global Climate 2023 / World Meteorological Organization. Geneva : WMO, 2024.

КЛІМАТИЧНІ РИЗИКИ ТУРИЗМУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Фляйзнер Т. М., Таранова Н. Б.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира

Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

fltanya015@gmail.com; taranova2202@gmail.com

Вступ. Гірські території Українських Карпат функціонують як складна природна система з колосальними рекреаційними ресурсами, використання яких жорстко обмежене кліматичними рамками. Сучасна фаза кліматичної нестабільності зумовлює деформацію традиційних метеорологічних режимів, що перетворює клімат із сприятливого фактора на джерело ризику. Наукова ідентифікація цих викликів є фундаментальною умовою для розробки стратегій виживання туристичного бізнесу, захисту інфраструктури та мінімізації загроз для життя рекреантів [1].

Виклад основного матеріалу. Структура кліматогенних небезпек у регіоні визначається висотною ярусністю ландшафтів та зміною циркуляційних процесів. Пріоритетними чинниками ризику виступають розбалансування температурного фону та аномальна інтенсивність опадів.

1. Гідрометеорологічні аномалії та активізація руслових процесів. Висока частота екстремальних злив формує головний вектор природної небезпеки у літній сезон. Близько 60-70% річної вологи надходить у формі потужних конвективних потоків, що провокує виникнення стрімких дощових паводків на річках басейнів Пруту, Тиси та Дністра. Гідродинамічна сила таких паводків несе пряму загрозу для туристичних стоянок, водних маршрутів та капітальних

споруд, зосереджених у межах річкових заплав [3].

2. Кріогенно-нівальні процеси та криза зимової рекреації. Гірськолижна індустрія зазнає найбільших втрат через скорочення періоду залягання снігу. Аномально теплі зими та затяжні відлиги спричиняють якісну деградацію снігового полотна, роблячи тривалість сезону непередбачуваною. Одночасно із цим у високогір'ї (зокрема на масивах Чорногори) зростає ймовірність сходження лавин, що спричинено структурною нестійкістю снігових товщ при різких температурних контрастах [2].

3. Біокліматична комфортність та геодинамічні ризики. Зростання тривалості «хвиль тепла» погіршує умови відпочинку в зоні низькогір'я. Проте закриті міжгірські улоговини (такі як Селятинська) завдяки адіабатичним ефектам зберігають статус зон біокліматичного оптимуму. Паралельно з цим, надмірне зволоження активізує деструктивні процеси – зсуви та селеві потоки, що часто паралізують транспортні комунікації, відрізаючи периферійні рекреаційні центри від основної мережі сполучення [5].

Методологічне значення для географічної освіти. У межах стратегічного розвитку географічної науки в умовах сучасних викликів, дослідження кліматогенних ризиків дозволяє студентам опановувати методики прикладного моніторингу та моделювання. Такий підхід забезпечує формування професійного базису, необхідного для планування сталого розвитку територій та впровадження систем екологічного менеджменту в гірських геосистемах [1].

Висновки. Кліматичні ризики на сучасному етапі стають ключовим лімітуючим фактором для рекреації в Карпатах. Ефективне управління галуззю вимагає впровадження інтелектуальних систем оповіщення, диверсифікації послуг у напрямку всесезонності та глибокої модернізації інфраструктури з урахуванням зростаючої повторюваності стихійних метеорологічних явищ.

Список використаних джерел:

1. Лужанська Т. Ю., Лета В. В. Географія Карпатського регіону : навч. посіб. Мукачево: МДУ, 2024. 124 с.
2. Клімат України / за ред. В. М. Ліпінського, В. А. Дячука, В. М. Бабіченка. Київ: Вид-во Раєвського, 2003. 343 с.
3. Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України: підруч. Київ : Знання, 2003. 479 с.
4. Коротун І. М., Коротун Л. К. Природні умови та ресурси України. Рівне: Принт Хауз, 2000. 192 с.
5. Тихомирова Т. С., Місик Я. Т. Екологічний стан річок в урбанізованому довкіллі Закарпатської області (басейн верхньої Тиси) та шляхи його поліпшення. 2022. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/et/wp-content/uploads/sites/33/ivanchenko.pdf> (дата звернення: 15.04.2026).